

DOI: <https://doi.org/10.15407/np.62.384>

УДК 929 : 023 (477) Діамара Пшеничникова

Світлана Іваненко,
ORCID 0000-0001-8756-0892,
завідувачка науково-технічної бібліотеки,
Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України
11, вул. Казимира Малевича, м. Київ, 03150, Україна
e-mail: sv_88@ukr.net

ДІАМАРА СТЕПАНІВНА ПШЕНИЧНИКОВА – КЛЮЧОВА ПОСТАТЬ В СТАНОВЛЕННІ БІБЛІОТЕКИ ІНСТИТУТУ ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАННЯ

Діамара Степанівна Пшеничникова як завідувачка бібліотеки Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона у 1961–2003 рр. зіграла значну роль у діяльності і розвитку бібліотеки Інституту. **Мета роботи** – представити широкому загалу результати впровадження таких форм бібліотечно-бібліографічної роботи, які функціонують у бібліотеці більше 60-ти років і не втрачають своєї актуальності; охарактеризувати бібліотечну і науково-інформаційну діяльність Д. С. Пшеничникової. **Наукова новизна** статті полягає у представленні розширеної інформації вперше у друкованих джерелах про бібліотечну та науково-інформаційну діяльність Діамари Степанівни Пшеничникової, що сформувала напрям розвитку бібліотеки Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона з 1961 р. Здійснений у цій роботі аналіз дозволив дійти **висновків**, що життя і трудова діяльність Д. С. Пшеничникової є інформативними для вивчення історії бібліотечної справи, забезпечення наукових досліджень Інституту електрозварювання й впровадження нових методів інформаційної та бібліографічної роботи в бібліотеках академічних установ.

Ключові слова: Діамара Степанівна Пшеничникова, бібліотечно-інформаційна діяльність, бібліографічний показник, бібліотекар, Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона.

Постановка проблеми у загальному вигляді та актуальність дослідження. Серед особистостей, що творили історії бібліотек наукових установ НАН України, слід відзначити діяльність Діамари Степанівни Пшеничникової, яка понад сорок років завідувала бібліотекою Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона. Непересічна особи-

стість, людина з прогресивними поглядами, вона завжди була готовою до впровадження інновацій, організовувала фахівців на розроблення нових напрямів діяльності бібліотеки. Заслугою Діамари Степанівни стало те, що колектив бібліотеки одним із перших розпочав упроваджувати автоматизацію бібліотечних процесів, створювати проблемно-орієнтовані бази даних, видавати бібліографічні покажчики, працювати з зарубіжними базами даних для забезпечення інформування фахівців установи. Форми інформаційно-бібліотечної роботи, введені в діяльність бібліотеки тоді, використовуються і сьогодні.

Аналіз останніх досліджень. Аналізуючи наявну інформацію, слід зазначити, що професіонал за освітою Д. С. Пшеничникова велику увагу приділяла формуванню фонду бібліотеки, свого часу налагодила міжнародний книгообмін з країнами близького та далекого зарубіжжя, забезпечила надходження до фонду бібліотеки всієї профільної літератури з питань електрозварювання. Під її керівництвом бібліотека отримувала найбільшу кількість літератури, мала найкращі показники роботи серед академічних бібліотек [6, с. 231–238].

Цілі статті – визначити та охарактеризувати дієві методи бібліотечно-бібліографічної роботи, впроваджені в роботу бібліотеки Інституту електрозварювання Діамарою Степанівною Пшеничничовою, що продовжують використовуватися в умовах сучасної інформатизації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діамара Степанівна Пшеничникова народилася 23 квітня 1923 р. в місті Лохвиця Полтавської області в родині військовослужбовців. Відомо, що батько, Луценко Степан Кузьмич¹, був заступником народного комісара земельних справ Української РСР, а мати, Луценко Тетяна Степанівна – старшим консультантом при Раді міністрів.

¹ Степан Кузьмич Луценко (1897–1928) – учасник Першої світової війни, державний діяч УРСР, заступник народного комісара землеробства Української РСР. Степан Луценко народився в селі Жабки Полтавської губернії (нині – село Жабки Лохвицького р-ну Полтавської обл.). Він гарно володів словом, виступав із своїми статтями в місцевих газетах. В 1923 р. був назначений на пост голови Роменського, а із 1925 р. – Полтавського окружного виконавчого комітету. З 1926 р. – заступник народного комісара земельних справ Української РСР. Помер в лютому 1928 р. [8, с. 496]. Його іменем було назване рідне село (до 2016 р. – Луценки, в 2016 р. селу повернули назву Жабки, хоча місцеві жителі захищали стару назву, вказуючи, що їхній земляк не був причетний до Голодомору і сталінських репресій), вулицю і провулок в Полтаві [3].

Діамара Степанівна закінчила десятирічну школу в Харкові. У 1942 р. почала навчатися в Харківському механіко-машинобудівному інституті² на технологічному факультеті, який вже рік знаходився в евакуації у м. Червоноуфімськ (нині – територія Російської федерації). Після евакуації до Ташкенту в 1944 р. вступила на другий курс радіотехнічного факультету Київського політехнічного інституту. В 1945 р. стала студенткою третього курсу факультету радіозв'язку Ленінградського інституту інженерів зв'язку. А протягом 1946–1950 рр. продовжила навчання в Ленінградському бібліотечному інституті ім. Н. К. Крупської і отримала диплом бібліографа. Ще рік по тому залишилася працювати на кафедрі бібліографії і кафедрі марксизму-ленінізму лаборантом, поки не виїхала з чоловіком до Баку.

З 1951 р. Д. С. Пшеничникова змінила кілька разів країну проживання і роботу, переїжджаючи на нове місце служби чоловіка-офіцера Василя Олексійовича Пшеничникова. Вона завжди залишалася вірною своїй справі.

Після повернення до Ленінграду упродовж 1952–1953 рр. працювала бібліографом науково-технічної бібліотеки військової частини № 10754, протягом 1953–1957 рр. – головним бібліографом та завідувачкою бібліографічної групи бібліотеки Воєнної академії зв'язку, а упродовж 1957–1958 рр. – старшим редактором-бібліографом бібліотеки науково-дослідного інституту Міністерства суднобудівної промисловості. Після переїзду до Києва у 1960–1961 рр. Д. С. Пшеничникова влаштувалася на посаду старшого методиста Державної республіканської науково-технічної бібліотеки УРСР. У 1961 р. стала завідувачкою бібліотеки Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона і пропрацювала на цій посаді до 2003 р. Саме з цією бібліотекою у неї пов'язана більша частина життя. Щоправда, у 1971 р. Діамара Степанівна була змушена зробити на рік перерву і переїхала з чоловіком-військовослужбовцем до Німеччини, влаштувавшись там шкільним бібліотекарем. Варто зазначити, що авторитет перед керівництвом Інституту електрозварювання і професійні здібності

---

² Цей інститут, один із п'яти, був створений після реорганізації Харківського політехнічного інституту Постановою Президії ВРНГ СРСР про створення галузевих вузів і наказом ВРНГ СРСР № 1240 від 17.04.1930 р. [7]. Нині інститут функціонує у складі Харківського інженерно-будівельного інституту Харківського національного університету радіоелектроніки.

Діамари Степанівни дозволили їй повернутися на попереднє місце роботи [9, с. 3–4].

Прийшовши працювати в бібліотеку Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона, Д. С. Пшеничникова реорганізувала і значно покращила роботу бібліотеки. Під її керівництвом і за її безпосередньої участі колектив бібліотеки розгорнув велику бібліографічну роботу, застосувавши всі сучасні методи: випуск тематичних бібліографічних покажчиків, систематичне індивідуальне і колективне бібліографічне інформування, виконання письмових і усних бібліографічних довідок за заявками відділів Інституту та інших зацікавлених організацій, впровадив дні перегляду нових надходжень літератури. Діамара Степанівна організувала ведення каталогів на рівні вимог того часу, проводила значну роботу з очищення фонду від застарілої та непрофільної літератури. Вона забезпечила впровадження в роботу бібліотеки засобів автоматизації та здійснила підготовчі роботи з ширшого застосування нової сучасної електронної техніки.

Восени 1992 р. була розроблена і затверджена концепція інформатизації академічних бібліотек, де були чітко окреслені цілі та завдання щодо створення бібліотечно-інформаційної системи, електронних каталогів та ба даних, розроблення технології автоматизованого обслуговування користувачів. У кінці цього ж року в офіційному листі директора ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН України О. С. Онищенка до заступника директора Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона В. К. Лебедева йдеться про включення бібліотеки Інституту електрозварювання в число таких, що визначені базовими для відпрацювання нових технологій зі створення єдиної автоматизованої системи інформаційного супроводження наукових розробок академії. Бібліотека Інституту електрозварювання ввійшла до переліку шести академічних бібліотек, оскільки її колектив на той час протягом кількох років проводив роботи з автоматизації інформаційно-бібліотечних процесів. Сама Діамара Степанівна зазначала, що бібліотечні працівники настільки успішно змогли освоїти комп'ютерні технології, що бібліотека була визначена школою передового досвіду з організації та поширення автоматизації бібліотечних процесів для бібліотекарів наукових установ НАН України. Також разом із іншими бібліотекарями Діамара Степанівна плідно працювала над створенням автоматизованої системи інформаційно-бібліотечного супроводження наукових досліджень Інституту [1, с. 119].

Свого часу в Інституті з метою скорочення часу доведення інформації до користувача, розширення обсягу інформації про сучасні досягнення науки і техніки в СРСР і за кордоном на основі баз даних Міжнародного центру науково-технічної інформації, Всеросійського інституту наукової і технічної інформації, Всеросійського науково-технічного інформаційного центру та інших інформаційних центрів, а також проблемно-орієнтованих банків даних розпочали формуватися досить змістовні бази даних. Так, БД «Орієнтир», обсягом 220 тис. документів з ретроспекцією за 1960–1998 рр., містила відомості про публікації в галузі зварювання, паяння, металізації, склеювання, технології виготовлення, розрахунку та проектування зварних конструкцій, економіки та організації виробництва. БД «SVESTA» обсягом понад 22 тис. документів велася із 1960 р. і охоплювала статистичні та техніко-економічні дані з розвитку зварювального виробництва в промислово розвинутих країнах. БД «Зварювальні центри» з інформацією за 1982–1997 рр. та обсягом 6500 документів містила відомості про промислові фірми, науково-дослідні та навчальні центри провідних капіталістичних країн (Німеччини, США, Англії, Франції, Канади, Індії, Австрії, Японія), діяльність яких пов'язана зі зварюванням та спорідненими технологіями. БД «Зварювальне обладнання» мала інформацію про зварювальне обладнання, розроблене в Інституті електрозварювання та країнах пострадянського простору, про зварювальне обладнання закордонних фірм із ретроспекцією 1980–1996 рр. та 7 тис. документів. Також функціонувала БД «Механічні властивості зварювальних сполучень» з ретроспекцією 1969–1995 рр., яка містила понад 3 тис. документів з вітчизняної і зарубіжної періодики, робочих матеріалів країн-членів Ради економічної взаємодопомоги та проспектів закордонних фірм. Банк даних «Зварювання та суміжні процеси», загальним об'ємом більше ніж 100 тис. документів, який почали комплектувати з 1985 р., містив такі бази даних як: «Зварювання», «Електротехніка», «Покриття», «Промислові каталоги», «Передовий досвід», «Патенти», «Переклади». До БД «Переклади» група перекладачів відділу науково-технічної інформації систематично надавала науково-технічні переклади матеріалів з англійської, німецької, японської, італійської, польської мов. Не одне покоління науковців захистили свої дисертації, використовуючи ці дані. Як згадують очевидці, всі ці бази даних були втрачені десь протягом 1995–1998 рр. разом із демонтажем громіздких електронних вимірювальних машин, на яких

накопичувалася ця інформація. Бібліотека Інституту продовжила накопичувати переклади, відомості про зварювальні центри та обладнання на паперових носіях інформації в своїх фондах [4, с. 48; 5, с. 234].

З 1961 р. для найповнішого задоволення потреб науковців Інституту в інформації Діамара Степанівна запровадила систематично, двічі на місяць, організацію днів інформації. Під час цих заходів всі нові надходження розміщувалися на столах у читальній залі для ознайомлення. Обов'язковими учасниками днів інформації були представники відділів та лабораторій. Наказом № 176 к від 28.02.1964 р. директор Інституту Б. Є. Патон зобов'язав визначити у наукових відділах «інформаторів», які ознайомлювалися з новою літературою і інформували науковців своїх підрозділів про нові надходження. У бібліотеці з літературою працювало близько 60 таких «інформаторів». До Дня інформації оновлювалися всі виставки періодики на стендах та столах у читальній залі. Все це стало можливим за підтримки і поваги дирекції Інституту до Діамари Степанівни особисто та завдяки результативній роботі колективу бібліотеки під її керівництвом.

Пшеничникова Д. С. надавала великого значення цілеспрямованому розповсюдженню інформації з питань зварювання та споріднених технологій. Так, абонентам ВРІ (вибіркового розповсюдження інформації) надсилалися оповіщення, копії матеріалів, тематичні підбірки за темою. Після впровадження попередньою завідувачкою бібліотеки С. М. Покровською бібліотек-пересувок у відділах і лабораторіях Інституту, Діамара Степанівна продовжила цю справу і вже в перші роки свого керівництва кількість пересувок нараховувала 40 одиниць. Вони комплектувалися згідно із заявками відділів Інституту найважливішими для них періодичними виданнями. Така форма обслуговування дала змогу наблизити літературу до спеціалістів і підвищити показник читаності [5, с. 233].

Виконання письмових і усних бібліографічних довідок та консультацій постійно зростало та досягло великих обсягів. Упродовж 1960–1970 рр. працівниками бібліотеки надавалося близько 5000 усних довідок на рік. Велика увага приділялася виконанню письмових довідок за заявками різних організацій, зокрема, Міжнародного інституту зварювання, окремих співробітників Інституту. Відомості про виконані довідки надсилалися до Москви і публікувалися у «Каталогі библиографических указателей по технике...», який видавала Державна публічна науко-

во-технічна бібліотека СРСР. Такі заходи дозволили полегшити читачам пошук літератури, популяризувати Інститут електрозварювання та його досягнення, інформувати про бібліотечні фонди та послуги.

З 1995 р. Діамара Степанівна разом із колективом бібліотекарів Інституту електрозварювання розпочала вести електронний каталог. За роки роботи Діамари Степанівни в бібліотеці каталог став містити близько 7 тис. записів (книги, дисертації, автореферати дисертацій, праці співробітників Інституту).

Варто відмітити, що при задуванні особи Діамари Степанівни Пшеничникової старше покоління співробітників Інституту електрозварювання асоціює її з тією людиною, яка впровадила випуск бібліографічних покажчиків в практику інформування вчених про тренди в галузі електрозварювання і суміжних процесів.

Одразу після влаштування на роботу в бібліотеку, з 1961 р., Д. С. Пшеничникова розпочинає випуск щомісячного інформаційного видання «Список нових надходжень» і розсилає його у всі відділи та керівництву Інституту. А з 1984 р. доповнює видання інформацією із зарубіжних профільних журналів і перейменовує його в «Експрес інформацію». Також бібліотека розпочинає велику систематичну роботу зі створення тематичних та ретроспективних бібліографічних покажчиків згідно з тематикою досліджень Інституту та конкретних завдань, що стояли перед ним. Наприклад: «Высокоточная сварка» (1974 р.), «Underwater Welding and cutting of metals» (1983 р.), «Свариваемость сталей» (1991 р.). Окремі покажчики випускалися у декількох томах, адже вони охоплювали все нові періоди. Наприклад, покажчик з електронно-променевого зварювання було надруковано у трьох томах, зі зварювання кольорових металів – у двох томах. При плануванні випуску таких покажчиків співробітники бібліотеки орієнтувалися зазвичай на графік проведення міжнародних та всесоюзних конференцій, симпозіумів. Такий підхід забезпечував актуальність та інформативність видань. Активна робота бібліотеки під керівництвом Д. С. Пшеничникової неодноразово відзначалася грамотами Міністерства культури СРСР.

Важливим напрямом у діяльності Діамари Степанівни слід вважати роботу над випуском науково-допоміжної бібліографії, яка розпочалася з 1980 р. Зокрема, в тому році вийшов покажчик «Борис Евгеньевич Патон» із серії «Материалы к библиографии ученых СРСР», що через книготоргівлю розійшовся по всій країні. Варті уваги покажчики літе-

ратури: зі зварних багатошарових конструкцій, приурочений до Всесоюзної конференції; з питань зварювання і різання під водою, присвячений 36-й асамблеї Міжнародного інституту зварювання, якому було присвоєно номер документа МІЗ і оголошена подяка за його підготовку; зі зварювання пластмас до Всесоюзної наради з цього питання.

Із 1993 р. наукова бібліотека розпочала випуск оперативної сигнальної інформації (СІ) «Зварювання і суміжні технології», що прийшла на заміну ретроспективній тематичній бібліографії. До СІ почали включати заголовки статей мовою оригіналу і переклад заголовків. Показчик містив дані з книг, журналів, перекладів та інших видань, що надходили до бібліотеки. СІ набула широкої популярності, і в 1995 р. бібліотека мала 80 передплатників. Залишковий тираж розсилався безкоштовно у відділи і активним читачам бібліотеки. Тому Протоколом технічної наради у директора за № 354 від 15.03.1995 р. було схвалено випуск СІ «Зварювання і суміжні технології» як додаток до профільного журналу Інституту електрозварювання «Автоматичне зварювання», відмічено його інформативність, здійснено розподіл доручень між працівниками Інституту зі збору замовлень на СІ для спеціалістів країн-членів Міжнародної асоціації зварювання, прийнято рішення про придбання необхідного обладнання для підготовки показчика.

У службовому листуванні відповідального редактора тематичних показчиків завідувача відділу Інституту електрозварювання В. М. Бернадського до директора Б. Є. Патона в 1995 р. відмічалася значимість³ і популярність оперативної сигнальної інформації для спеціалістів не лише Інституту, а й України в цілому.

Інформаційний посібник «Зварювання і суміжні технології» за своєю структурою та формою ідентичний найвизначнішому в світі на той час реферативно-бібліографічному виданню США «Current Contents». Аналогів такого показчика в Україні та країнах СНД немає. Продовжуючи справу Діамари Степанівни, бібліографічний посібник «Зварювання і суміжні технології» і нині залишається важливим джерелом оперативної інформації, розкриває зміст багатьох вітчизняних та іноземних журналів, збірників праць, матеріалів конференцій, монографій, містить перелік дисертацій та авторефератів дисертацій, що

---

³ Цит.: «... достаточно полный и точный информационный источник для наших сварщиков.» (Бернадський В. М. Служебная записка. 1995. С. 1.)

надійшли до фонду бібліотеки. Упродовж 1995–1997 рр. ця сигнальна інформація передавалася на дискетах до електронної газети «Все-Всем», яку транслював на телебаченні Інститут проблем реєстрації інформації НАН України на каналі УТ-1 окремим розділом «Сварка и родственные технологии». «Зварювання і суміжні технології» стало першим національним виданням такого типу, отримавши визнання спеціалістів-зварювальників в Україні і за кордоном. Неодноразово за організацію, підготовку і систематичний випуск сигнальної інформації «Зварювання і суміжні технології» з ініціативи керівництва Інституту співробітники бібліотеки отримували матеріальне заохочення.

Д. С. Пшеничникова стала упорядником 27 бібліографічних покажчиків ⁴ обсягом понад 2800 сторінок. Зокрема це: покажчик «Электроннолучевая сварка. Часть 1» 1975 р. із ретроспекцією 1958–1974 рр., 1008 назв; бібліографічний покажчик «Сварка цветных металлов. Часть 1: Сварка легких металлов и их сплавов» 1982 р. за період 1978–1981 рр. на 737 назв та ін.

Важливою рисою характеру Д. С. Пшеничникової було бажання ділитися знаннями і набутим досвідом з колегами-бібліотекарями АН України. Багато зусиль докладала вона при підготовці молодих кадрів у колективі бібліотеки Інституту електрозварювання [3, с. 60]. За роки своєї роботи Діамара Степанівна стала творчим наставником для багатьох працівників бібліотеки. Студенти бібліотечного факультету Київ-

⁴ Автоматическое управление и регулирование сварочных процессов, 1978. Борис Евгеньевич Патон, 1979. Вакуумные покрытия, 1985. Высокочастотная сварка, 1974. Газотермические покрытия, 1985. Труды сотрудников Института электросварки им. Е. О. Патона, 1984. Игор Костянтинович Походня, 1937. Новые способы механизированной наплавки, 1968. Производство сварных многослойных труб и сосудов высокого давления, 1980. Рулонирование сварных листовых конструкций, 1969. Сварка и пайка графита и графита с металлами, 1986. Сварка и пайка керамики и керамики с металлами, 1986. Сварка и резка металла под водой, 1973. Сварка и резка металла под водой, 1983. Сварка порошковой проволокой, 1968. Сварка, резка и обработка металлов взрывом, 1973. Сварка цветных металлов, 1982. Сварка цветных металлов. Ч.1, 1990. Сварка цветных металлов. Ч. 2, 1990. Стали и сплавы в сварных криогенных конструкциях, 1984. Стали и сплавы в сварных криогенных конструкциях, 1982. Электроды для дуговой сварки, 1966. Электроннолучевая сварка. Ч. 1, 1975. Электроннолучевая сварка. Ч. 2, 1975. Электрошлаковый переплав, 1967. Электрошлаковый переплав, 1975. Underwater welding and cutting of metals, 1983.

ського державного інституту культури ім. О. Є. Корнійчука часто проходили учбову і виробничу практику в бібліотеці Інституту. Діамара Степанівна сумлінно ставилася до керівництва практикою, повсякчасно надавала кваліфіковану допомогу, що сприяло набуттю студентами необхідних практичних навичок. У 1973 р. за наказом в. о. ректора Київського державного інституту культури І. Бохана їй оголосили подяку.

За роки роботи в Інституті електрозварювання Д. С. Пшеничникова отримала необхідні знання і стала досвідченим фахівцем у галузі інформаційної роботи з проблем зварювання, а бібліотека – однією з кращих в системі АН УРСР, що багаторазово відмічалася дипломами Міністерства культури СРСР. Всі роботи, виконані за безпосередньої участі Діамари Степанівни, відзначалися високим професійним рівнем.

До своїх обов'язків Д. С. Пшеничникова ставилася сумлінно й відповідально, брала активну участь в суспільному житті Інституту, була членом Бібліотечної ради при Президії АН УРСР. За успіхи в трудовій діяльності Д. С. Пшеничникова була нагороджена медалями «Ветеран праці», «250 років Ленінграду» (1957 р.), «1500 років Києву». Вона удостоїлася знака «За отличную работу» від Міністерства культури СРСР, неодноразово отримувала грошові премії та подяки [6, с. 300].

Висновки та перспектива подальших розвідок. Діамара Степанівна завжди була ініціативним і дисциплінованим співробітником, пропрацювала в Інституті електрозварювання понад 40 років. За цей час бібліотека стала однією із найбільших в системі АН УРСР, її фонд склав понад 260 тис. прим., бібліотека обслуговувала понад тисячу наукових та інженерно-технічних співробітників Інституту електрозварювання, а також низку бібліотек міста Києва та інших міст за МБА.

Слід наголосити, що життя і діяльність Діамари Степанівни Пшеничникової ставновлять інтерес не лише для вивчення історії бібліотечної справи та забезпечення наукових досліджень Інституту електрозварювання, але й для впровадження нових методів інформаційної та бібліографічної роботи в бібліотеках академічних установ. Її бібліотечна і науково-інформаційна діяльність мали новаторський характер, заклали потужний вектор розвитку книгозбірні. Діамара Степанівна запровадила такі форми бібліотечно-бібліографічної роботи, що функціонують в бібліотеці Інституту електрозварювання й до сьогодні. Незважаючи на значну кількість досліджень у цій сфері за останні роки, тематика пошуку нових форм інформаційно-бібліографічної роботи є

надзвичайно актуальною через швидкозмінювані умови цифровізації. Вважаємо, що Д. С. Пшеничникова є цікавою постаттю у сфері української біографістики.

Список бібліографічних посилань

1. Абдулаєва Н. І. Пшеничникова Діамара Степанівна. *Українські бібліографи* : біогр. відом., проф. діяльн., бібліогр. К., 2010. Вип. 2. С. 119.
2. Діамара Степанівна Пшеничникова. *Бібліотечний вісник*. 1993. № 1–2. С. 60.
3. История Полтавы. Улицы и исторические районы: *Сайт Бориса Тристанова*. URL: <http://histpol.pl.ua/ru/component/content/article?id=1065>
4. Іваненко С. Бібліотеці Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України – 85. *Бібліотечний вісник*. 2019. Вип. 6. С. 47–50.
5. Лавриненко О. Інформаційно-бібліографічна робота бібліотеки Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона. *Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. К., 2006. Вип. 15. С. 229–240.
6. *Патонівська школа* : наук.-інформ. вид-ня. Київ : Наук. думка, 2010. С. 440.
7. Полтавщина : енцикл. довід. «*Українська енциклопедія*» ім. М. П. Бажана / за ред. Кудрицького А. В. Київ : «Укр. Енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992. 1022 с., [24] арк. іл. : іл.
8. Харківський інженерно-будівельний інститут. URL: <https://nure.ua/branch/muzey-istoriyi-hnure/istorija-hnure/harkivskij-inzhenerno-budivelnyj-institut>
9. Штатное расписание и смета расходов на 1945 г. Институт электросварки им. акад. Е. О. Патона АН УССР. Киев. Опись № 1, ед. хр. № 309. – 5 с.

References

1. Abdulaieva, N. I. (2010). Pshenychnykova Diamara Stepanivna. *Ukrainski bibliohrafiy*, 2, 119 p. [In Ukrainian].
2. Diamara Stepanivna Pshenychnykova (1993). [Diamara Stepanivna Pshenychnykova]. In *Biblioteknyi Visnyk*, 1-2, 60. [In Ukrainian].
3. Istoriia Poltavy. Ulicy i istoricheskie raiony. [History of Poltava. Streets and historical districts]. Retrieved from <http://histpol.pl.ua/ru/component/content/article?id=1065> [In Ukrainian].
4. Ivanenko, S. (2019). Bibliotetsi Instytutu elektrozvariuvannia im. E. O. Patona NAN Ukrainy – 85. [Library of the E. O. Paton Electric Welding Institute of the NAS of Ukraine is 85 years old]. *Biblioteknyi Visnyk*, 6, 47-50. [In Ukrainian].
5. Lavrynenko, O. (2006). Informatsiino-bibliohrafichna robota biblioteky Instytutu elektrozvariuvannia im. Ye. O. Patona. [Information and bibliographic activity of the library of the E. O. Paton Electric Welding Institute]. *Nauk. Pr. Nats. Bibl. Ukrainy Im. V. I. Vernadskoho*, 15, 229-240. [In Ukrainian].

6. *Patonivska shkola*. (2010). [Paton's school]. Kyiv, Ukraine: Nauk. Dumka. [In Ukrainian].

7. *Kudrytskyi, A. B. (Ed.) Poltavshchyna*. (1992). [Poltava region]. Ukrainska Entsiklopedia im. M. P. Barhana. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

8. Kharkivskiy inzhenerno-budivelnyi instytut. [Kharkiv National University of Radioelectronics]. Retrieved from <https://nure.ua/branch/muzey-istoriyi-hnure/istorija-hnure/harkivskij-inzhenerno-budivelnij-institut> [In Ukrainian].

9. Shtatnoe raspisanie i smeta rashodov na 1945. [Staffing table and cost estimates for 1945]. Kiev. [In Russian].

Svitlana Ivanenko,

ORCID 0000-0001-8756-0892,

Head of the Scientific-Technical Library,

E. O. Paton Electric Welding Institute of the NAS of Ukraine,

11, Kazymyr Malevych str., Kyiv, 03150, Ukraine

e-mail: sv_88@ukr.net

**DIAMARA STEPANIVNA PSHENYCHNYKOVA –
A KEY FIGURE IN THE DEVELOPMENT OF THE E. O. PATON ELECTRIC
WELDING INSTITUTE'S LIBRARY**

Diamara Stepanivna Pshenychnykova, as the head of the library of the E. O. Paton Electric Welding Institute in 1961-2003, played a significant role in the activity and development of the Institute's library. **The objective of the work** is to present to the general public the results of introduction of such forms of library and bibliographic work, which have been functioning at the library for more than 60 years and still have not lost their relevance, and to characterize the library and scientific-informational activity of D. S. Pshenychnykova. **The scientific novelty** of the paper consists in first-time presentation in published sources of expanded information about the library and scientific-informational activity of Diamara S. Pshenychnykova, which outlined the direction of development of the library of the E. O. Paton Electric Welding Institute, starting from 1961. Analysis performed in this work led to the **conclusion** that the life and work of D. S. Pshenychnykova are of interest both for studies of library science, and for supporting the research performed by the Electric Welding Institute, and for introduction of new methods of informational and library work in the libraries of academic institutions.

Keywords: Diamara Stepanivna Pshenychnykova, library-informational activity, bibliographic index, librarian, E. O. Paton Electric Welding Institute.

Стаття надійшла до редакції 26.05.2021 р.